

BESLUIT

Besluit van de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit als bedoeld in artikel 37, eerste lid, van de Mededingingswet.

Nummer: 706 / Sanderink Groep - K+V

1. Op 8 mei 1998 heeft de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit een melding ontvangen waarin is medegedeeld dat de ondernemingen Sanderink Beheer B.V., K+V Van Alphen Informatiesystemen B.V. en K+V Van Alphen Milieu en Vastgoed Informatisering B.V. het voornemen hebben een concentratie als bedoeld in artikel 27 van de Mededingingswet aan te gaan. Van de melding is mededeling gedaan in Staatscourant 90 van 14 mei 1998. Naar aanleiding van de mededeling in de Staatscourant zijn geen zienswijzen van derden naar voren gebracht. Ambtshalve zijn vragen gesteld aan verschillende marktpartijen.

I. DE PARTIJEN

2. Sanderink Beheer B.V. (hierna: Sanderink) is een besloten vennootschap naar Nederlands recht. Zij is de moederonderneming van een aantal besloten vennootschappen, waaronder vennootschappen bekend onder de namen 'Centric', 'CCE' en 'Triathlon', en de naamloze vennootschap Multihouse N.V. (hierna gezamenlijk: Sanderink Groep).

3. Sanderink is actief op het gebied van de informatietechnologie. Zij verzorgt onder andere automatisering van lokale overheidsinstanties, infrastructuur, verticale applicaties en software-ontwikkeling.

4. K+V Van Alphen Informatiesystemen B.V. (hierna: K+V IS) is een besloten vennootschap naar Nederlands recht. Zij is een dochteronderneming van K+V Van Alphen IT Groep B.V. (hierna: K+V).

5. K+V IS is actief op het gebied van de automatisering van lokale overheidsinstanties, met name: het ontwikkelen, invoeren en onderhouden van standaard automatiseringssystemen.

6. K+V Van Alphen Milieu en Vastgoed Informatisering B.V. (hierna: K+V MV) is een besloten vennootschap naar Nederlands recht. Zij is een dochteronderneming van K+V.

7. K+V MV is actief op het gebied van de automatisering van milieu- en vastgoedregistratie ten behoeve van lokale overheidsinstanties.

II. DE GEMELDE OPERATIE

8. De gemelde operatie betreft de verwerving door Sanderink van de door K+V gehouden aandelen in het kapitaal van K+V IS en K+V MV.

III. TOEPASSELIJKHEID VAN HET CONCENTRATIE TOEZICHT

9. De gemelde operatie is een concentratie in de zin van artikel 27, onder b, van de Mededingingswet. De hierboven, onder punt 8, omschreven transactie leidt er toe dat Sanderink beslissende zeggenschap verkrijgt in K+V IS en K+V MV.

10. Uit de bij de melding ter beschikking gestelde omzetgegevens blijkt dat de gemelde concentratie binnen het toepassingsbereik van de Mededingingswet valt. Ten aanzien van de vraag of de omzetrempels van artikel 29 van de Mededingingswet zijn overschreden is hierbij rekening gehouden met de in het kalenderjaar 1997 behaalde omzet uit alle ondernemingsactiviteiten die op het moment waarop de concentratie zal plaatsvinden onderdeel vormen van de betrokken ondernemingen. Dit brengt met zich mee dat voor de bepaling van de omzet van Sanderink zowel de eigen in 1997 behaalde omzet is meegerekend als de omzet die K&R Informatietechnologie B.V. in dat jaar behaalde, hoewel deze onderneming pas sinds begin 1998 behoort tot de Sanderink Groep.

IV. BEOORDELING

A. Relevante markten

Relevante productmarkt

11. Partijen omschrijven de relevante productmarkt als de markt voor automatisering van lokale overheden. Hierbinnen onderscheiden zij de volgende segmenten: personeelssystemen, documentaire informatiesystemen, post- en archiefsystemen, gemeentelijke basis-administratiesystemen, systemen voor heffingen en inningen, financiële systemen, uitkeringsadministraties voor sociale diensten, vastgoedssystemen (basisregistratie- en processystemen), vergunningssystemen (bouw/woningtoezicht), overige volkshuisvestingssystemen (huur- en woninggebonden subsidies), milieu (milieubeheer en bodem).

12. Partijen menen verder dat een onderscheid kan worden gemaakt tussen de verkoop van hardware, de verkoop van software en software-licenties en dienstverlening. Hierbij tekenen zij aan dat dienstverlening ten aanzien van software in de vorm van installatie, aanpassing en onderhoud doorgaans wordt geleverd door de onderneming die de software heeft verkocht. Andere soorten dienstverlening, zoals projectleiding en consultancy, is onafhankelijk van de herkomst van de desbetreffende software.

13. In het midden kan blijven of de markt voor automatisering van lokale overheden, dan wel de genoemde segmenten van deze markt, afzonderlijke productmarkten vormen. De uiteindelijke beoordeling van de effecten van de voorgenomen concentratie wordt hierdoor niet beïnvloed. Het zelfde geldt voor genoemde onderscheiding tussen de verkoop van hardware, de verkoop van software en dienstverlening (zie punten 15-22).

Relevante geografische markt

14. Naar de mening van partijen is de relevante geografische markt nationaal en beperkt tot Nederland. Deze opvatting kan worden gedeeld. Zoals recentelijk is vastgesteld in de zaken *Wang-Olsy* en *Ordina - ELC* vereist automatisering, gelet op de sterk individueel bepaalde IT-behoefte van cliënten, een nauwe samenwerking tussen IT-leveranciers en hun cliënten. Dit biedt de mogelijkheid een op de specifieke wensen en behoeften van iedere individuele cliënt toegesneden IT-oplossing aan te

bieden. Van bijzonder belang voor deze nauwe samenwerking zijn communicatie in de landstaal van de cliënt en lokale aanwezigheid ('help-desks' ter verlening van 'after-sales'-ondersteuning). IT-afnemers richten zich voor IT-oplossingen vrijwel uitsluitend op de in Nederland gevestigde IT-aanbieders. Gelet op een en ander is de geografische markt inderdaad Nederland.

B. Gevolgen van de concentratie

15. Partijen zijn actief op het gebied van de automatisering van lokale overheidsinstanties. Na voltrekking van de voorgenomen overname zullen partijen geen gezamenlijk marktaandeel hebben van een zodanige omvang dat er reden is om aan te nemen dat door de concentratie een machtspositie ontstaat of wordt versterkt. Dit geldt zowel als de automatisering van lokale overheden in haar geheel wordt beschouwd, als in geval de door partijen genoemde segmenten afzonderlijk in aanmerking worden genomen. A fortiori geldt dit ook voor de automatisering in haar algemeenheid. Dit oordeel verandert evenmin als in genoemde (deel) markten wordt onderscheiden naar verkoop van hardware, verkoop van software en dienstverlening. Een en ander wordt bevestigd door vrijwel alle andere in deze sector actieve ondernemingen aan wie hieromtrent vragen zijn gesteld.

16. De meest enge marktdefinitie die in casu is te overwegen resulteert in markten voor respectievelijk de verkoop van hardware, de verkoop van software en de levering van diensten op de gebieden van de verschillende segmenten van de automatisering van lokale overheden in Nederland. Als deze definitie wordt gehanteerd, zullen partijen na voltrekking van de voorgenomen concentratie het sterkst vertegenwoordigd zijn op het gebied van de verkoop van software in de segmenten milieu (42% marktaandeel), gemeentelijke basis-administratiesystemen (35%) en uitkeringsadministraties voor sociale diensten (35%). De activiteiten van partijen zijn hier evenwel in belangrijke mate complementair. Voor geen van deze segmenten geldt dat zowel de overnemende als één van de over te nemen ondernemingen een significant marktaandeel bezit. De toename van marktaandelen is in deze segmenten dan ook kleiner dan 5%.

17. Aangezien in deze sector dienstverlening overwegend plaatsvindt in de vorm van installatie, aanpassing en onderhoud van software en deze dienstverlening gekoppeld is aan de levering van de desbetreffende software, zijn de marktaandelen op het gebied van de dienstverlening in deze sectoren nagenoeg identiek.

18. Partijen ondervinden in hoge mate concurrentie van Civility B.V. Deze onderneming is actief op alle genoemde segmenten en heeft hierin veelal een aanzienlijk groter marktaandeel dan Sanderink, ook na de concentratie. Dit geldt zeker op het gebied van gemeentelijke basis-administratiesystemen, hetgeen qua omzet een zeer belangrijk segment is.

19. Voor verschillende segmenten geldt dat geen andere onderneming, naast Civility en partijen, een significant marktaandeel bezit. Mede gezien de structuur van de markt en het karakter van de betrokken diensten is er - gesteld dat deze segmenten afzonderlijke productmarkten vormen - evenwel geen reden om aan te nemen dat door de concentratie op een of meer segmenten een zogenaamde 'duopolistische' machtspositie ontstaat of wordt versterkt. Immers, aangezien de geleverde producten en diensten veelal per afnemer worden aangepast aan de uiteenlopende behoeften zijn deze producten en diensten in belangrijke mate heterogeen. De ondernemingen die actief zijn op dit gebied maken bovendien vrijwel altijd gebruik van eigen software; onderling worden nauwelijks licenties verstrekt. De prijsstelling van de geleverde producten en diensten verschilt dan ook veelal per gemeente en per leverancier.

20. Wel moet worden aangetekend dat het denkbaar is dat partijen, vanwege het feit dat hun activiteiten in de verschillende segmenten complementair zijn, een concurrentievoordeel behalen dat niet blijkt uit de eerder genoemde marktaandeelen alleen. Dit voordeel zou in de eerste plaats kunnen bestaan uit de mogelijkheid om cliënten een volledig pakket van producten en diensten aan te bieden, hetgeen in het algemeen als aantrekkelijk wordt gezien en tevens efficiëntievoordelen met zich meebrengt. In de tweede plaats kan met name de software voor gemeentelijke basis-administratiesystemen zodanig worden aangepast dat zij bij voorkeur of zelfs uitsluitend is te combineren met software voor andere segmenten indien die eveneens afkomstig is van partijen. Een sterke positie van partijen op het gebied van de gemeentelijke basis-administratiesystemen - dan wel op het gebied van andere systemen die gekoppeld moeten worden - zou aldus kunnen leiden tot een versterking van de positie op andere segmenten.

21. Mede gezien het feit dat concurrent Civility op het gebied van gemeentelijke basis-administratiesystemen een aanzienlijk groter marktaandeel heeft dan partijen gezamenlijk, is dit potentiële concurrentievoordeel evenwel niet zo groot dat er reden is om aan te nemen dat door de concentratie een machtspositie ontstaat of wordt versterkt op één of meer van de eventueel te onderscheiden markten.

22. Ten slotte zij vermeld dat de potentiële concurrentie op het gebied van de automatisering van lokale overheden aanzienlijk is. De IT-sector is in het algemeen een zeer competitieve markt waarin een aanzienlijk aantal sterke ondernemingen actief zijn. De sector wordt gekenmerkt door een korte levenscyclus van de geleverde producten en diensten, snelle technologische veranderingen en snel wijzigende behoeften van afnemers, waardoor de markt een dynamisch karakter heeft. Weliswaar vormt het specialistische karakter van de automatisering van lokale overheden mogelijk een zekere drempel tot toetreding, maar zeker wat betreft het belangrijke segment gemeentelijke basis-administratiesystemen is er geen reden om aan te nemen dat dit een onoverkomelijke belemmering vormt.

V. NEVENRESTRICTIES

23. Partijen zijn voornemens in het koopcontract een concurrentiebeding op te nemen. Genoemd beding houdt kort gezegd in dat de K+V Groep de komende twee jaar noch direct noch indirect actief werkzaam zal zijn in de automatisering van de gemeentelijke/lagere overheid in Nederland. Partijen hebben zich op het standpunt gesteld dat dit concurrentiebeding moet worden beschouwd als rechtstreeks verband houdend met en noodzakelijk voor de gemelde concentratie.

24. Met partijen kan worden aangenomen dat de koper van K+V IS en K+V MV, Sanderink, tot op zekere hoogte beschermd moet worden tegen concurrerend handelen van de verkoper, K+V, om te bewerkstelligen dat de waarde van de activa ten volle aan de koper wordt overgedragen. Het concurrentiebeding houdt derhalve rechtstreeks verband met de concentratie en is tevens noodzakelijk voor de verwezenlijking hiervan.

25. De duur van het beding, twee jaar, gaat niet verder dan wat noodzakelijk kan worden geacht voor de verwezenlijking van de concentratie.

26. Het geografische toepassingsgebied van het concurrentiebeding, Nederland, gaat evenmin verder dan wat noodzakelijk kan worden geacht voor de verwezenlijking van de concentratie.

VI. CONCLUSIE

27. Na onderzoek van deze melding is de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit tot de slotsom gekomen dat de gemelde operatie binnen de werkingssfeer van het in hoofdstuk 5 van de Mededingingswet geregelde concentratietoezicht valt. Hij heeft geen reden om aan te nemen dat als gevolg van die concentratie een economische machtspositie kan ontstaan of worden versterkt die tot gevolg heeft dat een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan op significante wijze wordt belemmerd.

28. Gelet op het bovenstaande deelt de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit mede dat voor het tot stand brengen van de concentratie waarop de melding betrekking heeft geen vergunning is vereist.

29. Gelet op de punten 23 tot en met 26 is de directeur-generaal van oordeel dat, voor zover het aldaar genoemde concurrentiebeding een overeenkomst is als bedoeld in artikel 6 van de Mededingingswet, dat artikel ingevolge artikel 10 van de Mededingingswet niet geldt voor deze overeenkomst.

Datum: 4 juni 1998

w.g. A.W. Kist

directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd beroepschrift indienen bij de arrondissementsrechtbank te Rotterdam, sector bestuursrecht, Postbus 50951, 3007 BM, Rotterdam.

[terug](#)

Aan de inhoud van deze pagina's kunt u geen rechten ontleen.